

Dr hab. Katarzyna Sygit, prof. US
Kierownik Katedry Promocji Zdrowia
Wydział Kultury Fizycznej i Promocji Zdrowia
Uniwersytet Szczeciński

Szczecin, dn. 28.12.2016 r.

Szczecin, al. Piastów 40 b, bl. 6, kod. 71-065; e-mail: katarzyna.sygit@usz.edu.pl, tel. +48 91 4442744

Recenzja

Rozprawy doktorskiej Pani **mgr inż. Adrianny Pawełczak-Barszczowskiej**, zatytułowanej:

Predyspozycje zawodowe farmaceutów do promocji zdrowia

z Instytutu Medycyny Wsi im. Witolda Chodźki w Lublinie

Promotor pracy: prof. zw. dr hab. n. med. dr h.c. Alfred Owoc

Promotor pomocniczy: dr n. ekon. Dorota Raczkiewicz

Jednym z priorytetów Unii Europejskiej jest poprawa stanu zdrowia społeczeństwa. W osiągnięciu tego celu istotną rolę odgrywa promocja zdrowia i profilaktyka. W działania te włączani są w państwach Unii specjaliści z zakresu ochrony zdrowia, w tym farmaceuci.

W każdym systemie opieki zdrowotnej farmakoterapia stanowi podstawową metodę terapeutyczną. Farmaceuci posiadają wiedzę nie tylko na temat leku, ale i innych działań m.in. profilaktycznych sprzyjających poprawie stanu zdrowia pacjenta.

W Polsce udział farmaceutów w działaniach na rzecz zdrowia publicznego może być wykorzystany w profilaktyce i promocji zdrowia, ale wymaga to od nich dużego zaangażowania w dalsze podnoszenie swoich kwalifikacji zawodowych. W opracowanej w 2015 r. preambule do Perspektyw Rozwoju Farmacji w Polsce do 2030 r. podkreśla się wprowadzanie usług edukacyjnych – celem podniesienia świadomości zdrowotnej pacjentów, poprzez wdrażanie akcji profilaktycznych w aptekach skierowane do osób zdrowych, jak i chorych dla których tego typu działania przyczyniłyby się do poprawy jakości życia i lepszego radzenia sobie z chorobą. Byłoby to znaczącym udziałem farmaceutów w poprawie stanu zdrowia społeczeństwa.

Działania obejmujące promocje zdrowia i profilaktykę powinny znajdować się w zakresie obowiązków magistra farmacji co pozwoli także na podniesienie rangi „opieki farmaceutycznej” w Polsce. Potrzeba ta jest coraz mocniej artykułowana. W ramach tej opieki będzie edukowany pacjent, natomiast farmaceuta będzie ściślej współpracował z lekarzem w celu poprawy jakości życia pacjenta. Wdrożenie tak rozumianej opieki farmaceutycznej w Polsce napotyka jednak na wiele trudności m.in. na brak ustawy o zawodzie

farmaceuty/aptekarza. Żaden akt prawny nie reguluje praw pacjenta w odniesieniu do farmaceuty, nie wspominając o braku możliwości wynagrodzenia za świadczone usługi.

Doktorantka na podstawie przeglądu literatury głównie anglojęzycznej dokonała przeglądu sytuacji w tym zakresie w innych państwach. Co stanowiło asumpt do uzasadnienia dotyczącego podjęcia tej problematyki w rozprawie.

Mając na uwadze powyższe, istotnym jest poruszenie tematu dot. perspektyw zawodowych farmaceutów w prowadzeniu działań profilaktycznych i promocji zdrowia w aptekach.

Przedłożony do recenzji maszynopis rozprawy doktorskiej Pani mgr inż. Adrianny Pawełczak-Barszczowskiej, pt.: „*Predyspozycje zawodowe farmaceutów do promocji zdrowia*” jest niezmiernie aktualny i ważny wychodzi naprzeciw potrzebie przeprowadzenia badań i analiz nad predyspozycjami zawodowymi farmaceutów/aptekarzy do promocji zdrowia.

Jest merytorycznie poprawny, należycie oddaje elementy treściowe rozprawy.

Maszynopis rozprawy zawiera 209 stron tekstu o wymiarze A4. Układ pracy jest: przejrzysty, logiczny i interesujący. W strukturze pracy zamieszczono pięć powiązanych tematycznie części.

Piśmiennictwo wykorzystane w pracy liczy 169 pozycji w tym: 124 pozycje z literatury obcej; 22 z literatury krajowej oraz 23 z źródeł internetowych. Piśmiennictwo zostało dobrane prawidłowo.

I. OCENA CZĘŚCI TEORETYCZNEJ PRACY

Obejmuje ona 154 strony tekstu, opracowana została na podstawie dostępnego przeglądu aktualnego piśmiennictwa krajowego i obcego. Doskonale wprowadza w problematykę pracy.

Na wstępie Doktorantka z wnikliwością omawia rolę farmaceuty w promocji zdrowia i edukacji zdrowotnej, z podkreśleniem szczególnej roli farmaceuty w procesie samoleczenia pacjenta, w zapobieganiu nierównością zdrowotnym, w zapobieganiu uzależnieniom, w obniżaniu kosztów leczenia pacjenta, jak i w profilaktyce chorób cywilizacyjnych i chorób przewlekłych. Od początku rozprawy widoczna jest tendencja Doktorantki do przekazywania wiadomości/informacji w sposób uporządkowany, logiczny i przejrzysty.

Wartość teoretyczną rozprawy doktorskiej oceniam szczególnie wysoko.

II. OCENA METODYKI BADAŃ

Badaniami ankietowymi objęto łącznie 514 osób w tym: 308 farmaceutów pracujących w aptekach oraz 206 studentów IV roku farmacji.

Do zrealizowania zadań badawczych Doktorantka posłużyła się:

1. Skalą oceny gotowości farmaceutów do promocji zdrowia, w tym edukacji zdrowotnej - część I (opracowana na podstawie Skali Gotowości Społecznej – autor: prof. dr hab. Zbigniew Gaś)
2. Skalą oceny gotowości farmaceutów do promocji zdrowia, w tym edukacji zdrowotnej – samoocena przygotowania, kompetencji, ważności, motywacji i skuteczności w zakresie przekazu informacyjno-zdrowotnego – część II (opracowanie autorskie) oraz
3. metryczką badanych w część III ankiety.

Narzędzia badawcze zostały dobrze dobrane i są właściwe do przyjętych celów i założeń pracy.

Głównym celem pracy była ocena i analiza predyspozycji zawodowych farmaceutów do promocji zdrowia.

Przyjęto sześć poprawnie postawionych celów szczegółowych, które zostały dobrze uzasadnione i pozwoliły na ukierunkowanie Doktorantki w realizacji celu głównego pracy.

Wyniki badań poddano wnikliwej i bardzo dobrej analizie statystycznej. Statystyczną analizę zebranych danych wykonano w statystycznym pakiecie komputerowym STATISTICA.

Metodykę badań oceniam bardzo dobrze. Część statystyczną rozprawy oceniam jako modelową.

III. OCENA CZĘŚCI BADAWCZEJ

Ocenie szczegółowej poddano część IV i V pracy zamieszczonej na 120 stronach tekstu w których przedstawiono wyniki badań, omówienie wyników badań i dyskusję.

W wynikach badań Doktorantka przedstawiła charakterystykę 514 osób – farmaceutów, pracujących w aptekach, oraz studentów IV roku farmacji.

W sposób interesujący przedstawiono i omówiono wyniki badań do których uzyskania zastosowano załączony do rozprawy kwestionariusz ankiety składający się z trzech części (I, II, III).

Analizy zostały wykonane w sposób profesjonalny, wzbogacone dobrymi analizami statystycznymi, prezentacja graficzna wyników oraz zamieszczenie tabel wzbogaciło wyniki i je uwiarygodniło.

Dyskusję badań Autorka przeprowadziła w sposób doskonały, profesjonalny, interesujący, porównując swoje wyniki z wynikami innych Autorów. Na uwagę zasługuje fakt, iż Doktorantka wykorzystwała do napisania dyskusji bogatą literaturę przedmiotu.

IV. OCENA WYNIKÓW I WNIOSKI KOŃCOWE

Doktorantka przedstawiła jedenaście wniosków (w tym trzy wnioski praktyczne) wynikających z badań, odpowiadających na postawione cele.

W rozprawie wykazano na podstawie przeprowadzonych badań, m.in. że:

1. Farmaceuci, jak i studenci farmacji wykazywali gotowość do prowadzenia promocji zdrowia oraz jej potrzebę i ważność.
2. Wskazano na braki w przygotowaniu merytorycznym farmaceutów do prowadzenia promocji zdrowia w aptekach.
 - 2.1. Wskazano na potrzebę wprowadzenia edukacji w tym zakresie zarówno wśród farmaceutów jak i w programach studiów na kierunku farmacja.

Wszystkie wnioski wnoszą cenne, istotne wartości dla dziedziny nauk o zdrowiu oraz mają charakter praktyczny.

Istotnym walorem rozprawy doktorskiej jest to, iż uzyskane informacje zawarte we wnioskach uzasadniają pilną potrzebę wdrożenia nowoczesnego systemu świadczenia usług farmaceutycznych w polskich aptekach.

Reasumując

Przedłożona do oceny rozprawa doktorska przedstawia dużą wartość naukową i praktyczną. Została bardzo dobrze wykonana. Na podkreślenie zasługuje też fakt, iż były to badania niezwykle pracochłonne i trudne w zakresie stosowanej analizy.

Stąd też rozprawę doktorską Pani mgr inż. Adrianny Pawełczak-Barszczowskiej oceniam jako bardzo dobrą.

Uwagi recenzenta:

Recenzent nie wnosi uwag do ocenianej rozprawy.

Nie przedstawienie hipotez badawczych w niczym nie umniejsza ważności rozprawy.

Proponuje wydać niniejszą rozprawę w postaci monografii.

Gratuluje Panu prof. zw. dr hab. n. med. dr h.c. Alfredowi Owocowi promotorstwa pracy, oraz Promotorowi pomocniczemu Pani dr n. ekon. Dorocie Raczkiewicz - Doktorantki i tak wysoko ocenionej pracy.

*

*

*

Wniosek końcowy:

Przedstawiona do oceny praca doktorska upoważnia mnie do stwierdzenia, że Doktorantka opanowała warsztat badawczy, wykazała się dociekliwością naukową, starannością w gromadzeniu materiałów i wykonaniu analiz.

Niniejszą rozprawę kwalifikuję ze względu na wysoką jej ocenę, znaczenie teoretyczne dla nauk o zdrowiu, jak i praktyczne, aktualność i potrzebę takich analiz – zaliczam do grupy prac wyróżniających się z tego zakresu.

Rozprawa odpowiada wszystkim warunkom przedstawionym w Ustawie o stopniach naukowych. Dlatego proponuje Pani Dyrektor prof. nadzw. dr hab. n. med. Iwonie Bojar i Wysokiej Radzie Naukowej Instytutu Medycyny Wsi w Lublinie, o dopuszczenie Pani mgr inż. Adrianny Pawełczak-Barszczowskiej, do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

KIEROWNIK
Katedry Promocji Zdrowia
Wydział Kultury Fizycznej i Promocji Zdrowia
Uniwersytet Szczeciński
Katarzyna Sygit
dr hab. Katarzyna Sygit, prof. US